

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ІНВАЛІДНОСТІ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

	для студентів
Освітньої програми:	Психологія
Рівня вищої освіти:	другого (магістерського)
на здобуття освітнього ступеню:	магістр
за спеціальністю:	053 Психологія
галузі знань:	05 Соціальні та поведінкові науки

Рівне – 2020

Робоча програма: Психологія інвалідності та реабілітації
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія

27 серпня 2020 р. 20 с.

Розробник: д.психол.наук, проф. Михальчук Н.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол від 27 серпня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри _____ доц. Михальчук Ю.О.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «17» 08 2020 року № 1

Голова Олександр доц. Хом'як О.А.

Гарант освітньо-професійної програми «Психологія» зі спеціальності 053 Психологія у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки рівня вищої освіти другого (магістерського)

доц. Михальчук Ю.О. _____
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, Галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3 / 3 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90 Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 053 Психологія	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		год. 16	год. 10
		Практичні, семінарські	
		Лабораторні	
		год. 14	год. 8
		Самостійна робота	
		год. 30	36 год.
		Індивідуальні завдання: 30/ 36 год.	
		Вид контролю 2-й семестр: залік	

2. Мета та завдання курсу

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія інвалідності та реабілітації» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Основною метою курсу “Психологія інвалідності та реабілітації” є вирішення конкретних питань з підготовки теоретичного та практичного матеріалу щодо надання конкретної психологічної допомоги клієнту. Так, студент, вивчаючи даний курс, спрямовує попередню теоретичну підготовку з психологічних дисциплін на подолання особистісних та групових проблем, конфліктності та когнітивного дисонансу з метою формування професійних терапевтичних вмінь, що позитивно впливає на оволодіння студентами прийомами психологічної реабілітації.

Під час лекційних, лабораторних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні психологи набувають таких програмних компетентностей:

ЗК (загальні компетентності), СК (спеціальні – фахові, предметні – компетентності).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Психологія інвалідності та реабілітації», студенти повинні мати такі програмні результати навчання:

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Проблема інвалідності в сучасній психології.

Тема 1. Еволюційний погляд на дефініцію «інвалідність».

1. Наукові дефініції, які використовуються у науковій літературі і практичній роботі соціальних працівників, психологів, соціальних педагогів: «інвалід», «інвалідність», «люди з особливими потребами», «люди з обмеженими фізичними можливостями», «люди з функціональними обмеженнями», «люди з інвалідністю», «люди з обмеженнями життєдіяльності». 2. Державна соціальна політика стосовно людей з інвалідністю. 3. Вивчення історії розвитку і розв'язання проблем інвалідності. 4. Основні бар'єри у суспільстві, пов'язанні з інвалідністю.

Література: основна (8; 12; 14; 25); допоміжна (5; 9; 10)

Тема 2. Соціальна політика європейських країн стосовно осіб з інвалідністю.

1. Основні положення форуму з європейської соціальної політики, який відбувся в березні 1996 року в Брюсселі. 2. Соціальний статус людей з обмеженими фізичними можливостями в різних країнах. 3. Основні положення Конвенції ООН про права інвалідів, що була прийнята 16 грудня 2009 р.

Література: основна (2; 4; 5; 15); допоміжна (1; 6; 12).

Тема 3. Світовий досвід щодо врегулювання питань усебічної інтеграції громадян з обмеженими можливостями в суспільне життя.

1. Правова підтримка людей з обмеженими фізичними можливостями в різних країнах. 2. Світова практика з проблеми зайнятості інвалідів. 3. Усунення причин соціальної та емоційної міжособистісної ізоляції в світовій практиці.

Література: основна (1; 3; 13; 20); допоміжна (6; 9; 11; 13).

Змістовий модуль 2. Психологічні особливості осіб з інвалідизуючими захворюваннями. Реабілітація інвалідів

Тема 4. Психологічні моделі інвалідності: моделі та способи розв'язання. 1. Модель “фізичної безпеки”, що ураховує ідеї соціального дарвінізму і негативної євгеніки. 2. Модель “економічної безпеки”, що тлумачить осіб з інвалідністю як “утриманців”, як “економічний тягар” для здорових людей. 3. Модель стигматизації. 4. Модель дискримінації. 5. Модель “психологічної безпеки”.

Література: основна (2; 9; 16; 19); допоміжна (3; 4; 16).

Тема 5. Особливості фізичного стану людей з інвалідністю та внутрішні передумови виникнення соціально-психологічної дезадаптованості. 1. Причини ізоляції та фрустрації людей з обмеженими фізичними можливостями. 2. Емоційний, когнітивний та соціальний рівні незадоволення потреб людей з обмеженими фізичними можливостями. 3. Деструктивний потенціал ситуації інвалідності.

Література: основна (7; 22; 24; 26); допоміжна (2; 7; 14).

Тема 6. Психологічні особливості особистісної сфери осіб з інвалідизуючими захворюваннями. 1. Вивчення психологічних особливостей та динаміки особистісних змін у людей з обмеженими функціональними можливостями. 2. Модель психологічного супроводу осіб з інвалідизуючими захворюваннями згідно з різною нозологією й враховуючи індивідуальні особливості зазначеної категорії людей.

Література: основна (6; 10; 11; 18); допоміжна (17; 19).

Тема 7. Проблема соціального статусу інваліда. 1. Психологічні проблеми, які перешкоджають адекватним взаємостосункам з оточуючими, негативно позначаються на працездатності, загалом світосприйнятті і погіршують соціальне становище інваліда. 2. Когнітивна та емоційна деривація інвалідів, їхній вплив на соціальний статус особистості.

Література: основна (1; 2; 8; 21; 23); допоміжна (5; 7; 15; 18).

Тема 8. Сучасні підходи до вивчення і розв’язання проблем людей з обмеженими можливостями. 1. Правовий підхід. 2. Соціально-середовищний підхід. 3. Психологічний підхід. 4. Суспільно-ідеологічний підхід. 5. Промислово-економічний підхід. 6. Анатомо-функціональний підхід

Література: основна (1; 14; 19; 20); допоміжна (11; 13; 18).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
5 семестр.												
Змістовий модуль 1 Проблема інвалідності в сучасній психології												
Тема 1. Еволюційний погляд на дефініцію «інвалідність»	10	2			4	4	10	2		2	3	3
Тема 2. Соціальна політика європейських країн стосовно осіб з інвалідністю	12	2		2	4	4	12	2			5	5
Тема 3. Світовий досвід щодо врегулювання питань усебічної інтеграції громадян з обмеженими можливостями в суспільне життя	12	2		2	4	4	12	2		2	4	4
Змістовий модуль 2 Психологічні особливості осіб з інвалідизуючими захворюваннями. Реабілітація інвалідів												
Тема 4. Психологічні моделі інвалідності: моделі та способи розв’язання	10	2		2	3	3	12	2		2	4	4
Тема 5. Особливості фізичного стану людей з інвалідністю та внутрішні передумови виникнення соціально-психологічної дезадаптованості	11	2		2	3	3	10	2			4	4

Тема 6. Психологічні особливості особистісної сфери осіб з інвалідизуючими захворюваннями	11	2		2	3	4	12	2	2		4	4
Тема 7. Проблема соціального статусу інваліда	10	2		2	3	3	10				5	5
Тема 8. Сучасні підходи до вивчення і розв'язання проблем людей з обмеженими можливостями	12	2		2	4	4	12	2			5	5
Всього годин	90	16		14	30	30	90	14		8	36	36

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічні особливості студентів з інвалідністю	2/-
2	Соціальна реабілітація і її значення для інтеграції інвалідів у суспільство	2/2
3	Етапи соціально-психологічної реабілітації	2/2
4	Психологічні особливості сім'ї з дитиною-інвалідом	2/2
5	Розробка індивідуальної програми для реабілітації дитини-інваліда	2/2
Усього		10/8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічна реабілітації осіб з інтелектуальними розладами	5/5
2	Психологічна реабілітації осіб з особистісними розладами	5/5
3	Психологічна реабілітації дітей з логоневрозом	5/5
4	Психологічна реабілітація дітей, які вживають психоактивні речовини	4/5
5	Психологічна реабілітації осіб з алкозалежністю	4/5
6	Психологічна реабілітації дітей із сколіозом. Психологічна реабілітації дітей з вадами зору та слуху	4/5
7	Психологічна реабілітації інвалідів в стані після інфаркту та після інсульту. Розробка індивідуальної програми для реабілітації інвалідів в стані після інфаркту та після інсульту	3/6
	Разом	30/36

Завдання для опрацювання тем з дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1: Проблема інвалідності в сучасній психології				
Тема 1. Еволюційний погляд на дефініцію «інвалідність»	Вивчення лекційного матеріалу, огляд теоретичного матеріалу «Державна соціальна політика стосовно людей з інвалідністю»: а) вивчення історії розвитку і розв'язання проблем інвалідності; б) розв'язання проблем інвалідності в Україні та світі; в) основні бар'єри у суспільстві, пов'язанні з інвалідністю.	Експрес опитування, складання термінологічного словника за ключовими словами. вправи для закріплення дефініцій та матеріалу з теми.	основна (8; 12; 14; 25); допоміжна (5; 9; 10)	2

		Поясніть наукові дефініції, які використовуються у науковій літературі і практичній роботі соціальних працівників, психологів, соціальних педагогів: «інвалід», «інвалідність», «люди з особливими потребами», «люди з обмеженими фізичними можливостями», «люди з функціональними обмеженнями», «люди з інвалідністю», «люди з обмеженнями життєдіяльності».		
--	--	---	--	--

		В чому ментальна різниця вживання цих термінів? Які відтінки значень Ви бачите у вживанні кожного окремого терміну за контекстом?		
Тема 2. Соціальна політика європейських країн стосовно осіб з інвалідністю	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу «Соціальний статус людей з обмеженими фізичними можливостями в різних країнах»	підготовка доповіді, тестів, есе «В чому різниця між сприйняттям соціального статусу людей з обмеженими фізичними можливостями в різних країнах?» Підготовка до самостійної роботи на тему: «Основні положення Конвенції ООН про права інвалідів, що була прийнята 16 грудня 2009 р.»	основна (2; 4; 5; 15); допоміжна (1; 6; 12)	2
Тема 3. Світовий досвід щодо врегулювання питань усебічної інтеграції громадян з обмеженими можливостями в суспільне життя.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу «Світова практика з проблеми зайнятості інвалідів»	Реферат «Правова підтримка людей з обмеженими фізичними можливостями в різних країнах», підготовка до тестів, творча робота	основна (1; 3; 13; 20); допоміжна (6; 9; 11; 13)	2
Змістовий модуль 2.				
Психологічні особливості осіб з інвалідизуючими захворюваннями. Реабілітація інвалідів				
Тема 4. Психологічні моделі інвалідності: моделі та способи розв'язання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу «Модель “економічної безпеки”, що тлумачить осіб з інвалідністю як	Анотування основних джерел з теми, презентація	основна (2; 9; 16; 19); допоміжна (3; 4; 16)	3

	“утриманців”, як “економічний тягар” для здорових людей»			
Тема 5. Особливості фізичного стану людей з інвалідністю та внутрішні передумови виникнення соціально-психологічної дезадаптованості	Вивчення лекції йного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матер іалу «Деструктивний потенціал ситуації інвалідності»	Есе «Рівні незадоволення потреб людей з обмеженими фізичними можливостями», тренувальн і вправи з метою створення реабілітаційної програми для інвалідів, укладання термінолог ічного словника	основна (7; 22; 24; 26); допоміжна (2; 7; 14)	3
Тема 6. Психологічні особливості особистісної сфери осіб з інвалідизуючими захворюваннями	Вивчення лекції йного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матер іалу «Модель психологічного супроводу осіб з інвалідизуючими захворюваннями згідно з різною нозологією й враховуючи індивідуальні особливості зазначеної категорії людей»	Конспект, укладання термінолог ічного словника, тестів з теми лекції, твір- мініатюра «Психологічні особливості інвалідів з цукровим діабетом»	основна (6; 10; 11; 18); допоміжна (17; 19)	3
Тема 7. Проблема соціального статусу інваліда	Вивчення лекції йного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матер іалу «Когнітивна та емоційна деривація інвалідів»	Реферат, укладання тестів, анотування основних джерел з теми	основна (1; 2; 8; 21; 23); допоміжна (5; 7; 15; 18)	2
Тема 8. Сучасні підходи до вивчення і розв’язання проблем людей з обмеженими можливостями	Вивчення лекції йного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного	Есе «Психологічний підхід до вивчення і розв’язання проблем людей з обмеженими	основна (1; 14; 19; 20); допоміжна (11; 13; 18)	3

	іалу «Правовий підхід до вивчення і розв'язання проблем людей з обмеженими можливостями»	матер можливостями», Експрес опитування		
--	---	--	--	--

7. Індивідуальні завдання

Підготовка рефератів:

Соціально-психологічні проблеми людей з обмеженими можливостями.
 Реінтеграція осіб з фізичними дефектами, патофізіологічними синдромами, психосоціальними розладами в общество.
 Аксіологічна парадигма дослідження людей з обмеженими можливостями.
 Соціальні гарантії людям з обмеженими можливостями.
 Система соціальної підтримки інвалідів.
 Психологічні стереотипи сприйняття інвалідів.
 Взаємодія інваліда і суспільства.
 Проблеми ізоляції і фрустрації людей з обмеженими можливостями.
 Соціальна та емоційна міжособистісна ізоляція.
 Міжособистісні контакти людей з обмеженими можливостями.
 Концептуальна модель соціальної депривації.
 Ситуації конфлікту людей з обмеженими можливостями.
 Психологічна характеристика «комплексу неповноцінності» інвалідів.
 Психологічна характеристика самооцінки людей з обмеженими можливостями.
 Почуття безпорадності інвалідів та зміна їх міжособистісних контактів.
 Психологічні детермінанти самореалізації інвалідів.
 Положення щодо соціального захисту інвалідів в Україні.
 Вибір реабілітологом соціальної допомоги людям з обмеженими можливостями.
 Психологічні особливості соціальної реабілітації людей з обмеженими можливостями.
 Принципи успішної соціальної реабілітації інвалідів.
 Розвиток інваліда як активного соціального суб'єкта.

Творча робота

Асоціативні завдання

8. Методи навчання і прийоми навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом передавання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);
- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;
- за логікою передавання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні (конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання

Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи

9. Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Перевірка індивідуальної роботи.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

Питання до іспиту з курсу «Психологія інвалідності та реабілітації»

Еволюційний погляд на дефініцію «інвалідність».

Наукові дефініції, які використовуються у науковій літературі і практичній роботі соціальних працівників, психологів, соціальних педагогів: «інвалід», «інвалідність», «люди з особливими потребами», «люди з обмеженими фізичними можливостями», «люди з функціональними обмеженнями», «люди з інвалідністю», «люди з обмеженнями життєдіяльності».

Державна соціальна політика стосовно людей з інвалідністю.

Вивчення історії розвитку і розв'язання проблем інвалідності.

Основні бар'єри у суспільстві, пов'язанні з інвалідністю.

Соціальна політика європейських країн стосовно осіб з інвалідністю.

Основні положення форуму з європейської соціальної політики, який відбувся в березні 1996 року в Брюсселі.

Соціальний статус людей з обмеженими фізичними можливостями в різних країнах.

Основні положення Конвенції ООН про права інвалідів, що була прийнята 16 грудня 2009 р.

Світовий досвід щодо врегулювання питань усебічної інтеграції громадян з обмеженими можливостями в суспільне життя.

Правова підтримка людей з обмеженими фізичними можливостями в різних країнах.

Світова практика з проблеми зайнятості інвалідів.

Усунення причин соціальної та емоційної міжособистісної ізоляції в світовій практиці.

Психологічні особливості осіб з інвалідизуючими захворюваннями.

Психологічні моделі інвалідності: моделі та способи розв'язання.

Модель “фізичної безпеки”, що ураховує ідеї соціального дарвінізму і негативної еugenіки.

Модель “економічної безпеки”, що тлумачить осіб з інвалідністю як “утриманців”, як “економічний тягар” для здорових людей.

Модель стигматизації.

Модель дискримінації.

Модель “психологічної безпеки”.

Особливості фізичного стану людей з інвалідністю та внутрішні передумови виникнення соціально-психологічної дезадаптованості.

Причини ізоляції та фрустрації людей з обмеженими фізичними можливостями.

Емоційний, когнітивний та соціальний рівні незадоволення потреб людей з обмеженими фізичними можливостями.

Деструктивний потенціал ситуації інвалідності.

Психологічні особливості особистісної сфери осіб з інвалідизуючими захворюваннями.

Вивчення психологічних особливостей та динаміки особистісних змін у людей з обмеженими функціональними можливостями.

Модель психологічного супроводу осіб з інвалідизуючими захворюваннями згідно з різною нозологією й враховуючи індивідуальні особливості зазначеної категорії людей.

Проблема соціального статусу інваліда.

Психологічні проблеми, які перешкоджають адекватним взаємостосункам з оточуючими, негативно позначаються на працездатності, загалом світосприйнятті і погіршують соціальне становище інваліда.

Когнітивна та емоційна деривація інвалідів, їхній вплив на соціальний статус особистості

Сучасні підходи до вивчення і розв'язання проблем людей з обмеженими можливостями.

Правовий підхід

Соціально-середовищний підхід

Психологічний підхід

Суспільно-ідеологічний підхід

Промислово-економічний підхід

Анатомо-функціональний підхід.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, самостійна, індивідуальна робота								Підсумковий контроль (залік)	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
7	7	7	7	8	8	8	8		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Підручники.

2. Роздатковий матеріал. Фотографії, малюнки.
3. Мультимедійні засоби. Презентації.

11. Рекомендована література

Основна

1. Михальчук Н.О., Поташнюк Р.З., Івашкевич Е.З. Основи психологічної реабілітації. Навчальний посібник для студентів Вузу. – Рівне: РДГУ, Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, РДГУ, 2006. – 192с. **Рек. МОН України як навч. посібник для студ. вищих навч. закладів та факультетів фізичного виховання і спорту, лист № 14/18.2-1000 від 06.05.2005р.**
2. Михальчук Н.О., Поташнюк Р.З. Особливості проведення психологічної реабілітації хворих з розладами свідомості. Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: Зб. наук. праць Міжнародного університету “РЕГГ” імені академіка Степана Дем'янчука. – Рівне, 2003. – Вип.3. – Ч.2. – С. 132-141.
3. Михальчук Н.О., Носков В.І., Поташнюк Р.З. Психологічні особливості релаксації людей з депресивним станом. Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: Зб. наук. праць Міжнародного університету “РЕГГ” імені академіка Степана Дем'янчука. – Рівне, 2003. – Вип.4. – Ч.1. – С. 114-116.
4. Михальчук Н.О., Прищепа А.М., Зубченко В.В. Актуальні проблеми розвитку самоактуалізації та самореалізації особистості. Молодёжь и будущее / Материалы второй всеукраинской студенческой научно-практической конференции, г.Донецк, 14 апреля 2004 года. – Донецк, 2004. – 220-225.
5. Михальчук Н.О. Формування професійної придатності майбутніх фахівців іноземних мов у контексті європейської інтеграції. Формування громадянського суспільства в контексті Європейської інтеграції: Зб. наук. праць “Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ”. – Рівне, 2005. – Випуск 5. – С.340-344.
6. Михальчук Н.А., Хупавцева Н.А. Гендерные особенности формирования межличностных отношений и самооценки детей и подростков. Личность и общество: проблемы философии, психологии и социологии // Материалы Международной научно-практической конференции (февраль, 2010г.). – Пенза: Приволжский Дом знаний, 2010. – С.259–261.
7. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Організаційні основи догляду за психічнохворими в умовах стаціонарного лікування. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Зб. наук. праць “Наукові записки РДГУ” // Матеріали 2 Всеукраїнської науково-практичної конференції “Психологічна допомога особистості: сучасний стан та перспективи розвитку” (29–30 жовтня 2010 року). – Рівне, 2010. – Випуск 43. – С.63-67.
8. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Психологічна реабілітація хворих з особистісними розладами. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Рівне: РДГУ, МЕРУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2011. – 56 с.
9. Михальчук Н.О., Хупавцева Н.О. Методичні аспекти реабілітації психічно хворих з інтелектуальними розладами в умовах стаціонарного лікування. Гуманітарний вісник державного вищого навчального закладу “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” : Збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип. 25. – С. 398–403. Web of Science
10. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Особливості корекції підліткових страхів психологом. Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти : науково-метод. журнал. – Чернівці : Наші книги, 2014. – № 1 (15). – С. 98–102.

11. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Рольові методи корекції підліткових страхів психологом. Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: зб. наук. пр. – № 2 (12). – Рівне: РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2014. – С. 146–155.
12. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Психологічна реабілітація хворих з розладами інтелекту. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Рівне: РДГУ, МEGУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2017. – 78 с.
13. Михальчук Н.О. Psychological peculiarities of the organization of effective interpersonal interaction in children's social groups. Topical issues of future teachers training in Ukraine / [edited by Mariya Chepil, Oresta Karpenko, Joanna Konashevska]. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Sklodowskiej. – Lublin, 2018. – P. 98–109.
14. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Pinchuk I., Kharchenko Ye., Osuhovskaya E., Mazhbbits V., Chepurnaya A., Tovalovych T. World experience of criteria for providing prophylactic and therapeutic assistance to patients with a somatic profile who use psychoactive substances in the practice of a family doctor. Scientific and Information Bulletin : Academy of sciences of higher education of Ukraine. – № 2–3 (104–105), 2018. – С. 108–112.
15. Mykhalchuk N., Pinchuk I., Tabachnikov S., Kharchenko Ye., Osuhovskaya E., Tabachnikov O., Mazhbbits V., Chepurnaya A., Salden V. Criteria of the diagnostics of the usage of psychoactive substances of patients with somatic disorders in the practice of family medicine. Scientific and Information Bulletin : Academy of sciences of higher education of Ukraine. № 1–2 (102–103), 2018. – P. 59–68.
16. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Osuhovskaya E., Kharchenko Ye. Psychoprevention system for educational psychoactivities substance use young persons. Науково-інформаційний вісник академії вищої освіти України. – № 2–3 (104–105), 2018. – С. 113–124.
17. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Kharchenko Ye. Empirical research of the structure of professional reflection of teachers. Архів психіатрії : Наук.-пр. журнал. Т. 24, №2 (93) '2018. – С. 111–116. <https://doi.org/10.37822/2410-7484.2018.24.2.111-115>.
18. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Pinchuk I., Kharchenko Ye., Osuhovskaya E., Tabachnikov O., Mazhbbits V., Chepurnaya A., Salden V., Tovalovych T. Psychological, clinical and instrumental-laboratory methods for the diagnosis of the usage of psychoactive substances by somatic patients in the practice of family medicine. Архів психіатрії : Наук.-пр. журнал. Т. 24, № 4 (95) '2018. – С. 229–234. DOI: <https://doi.org/10.37822/2410-7484.2018.24.4.229-234>
19. Михальчук Н.О., Табачников С.І., Харченко Є.М. Психокорекційна та психо-профілактична допомога хворим із соматичною патологією внаслідок вживання психоактивних речовин в практиці сімейної медицини. Науково-інформаційний вісник Національної академії вищої освіти України. – № 1-2 (106–107), 2019. – С. 41–47.
20. Михальчук Н., Пінчук І., Харченко Є., Чепурна А. Критерії діагностики та лікувальної допомоги соматично хворим, які вживають психоактивні речовини в практиці сімейної медицини. Науково-інформаційний вісник Національної академії вищої освіти України. – № 1-2 (106–107), 2019. – С. 47–54.
21. Михальчук Н.О., Примачок Л.Л. Peculiarities of correction of psychomotor disorders of patients after ischemic stroke. Особистість у просторі молодіжної субкультури: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 березня 2019 р.). – Рівне: РДГУ, 2019. – С. 54-59.
22. Михальчук Н.О., Примачок Л.Л. Психологічні особливості корекції психомоторних розладів у хворих із ішемічним інсультом. Психологія: реальність і перспективи:

- зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного ун-ту. – Вип. 12. – 2019. – С. 172–179.
23. Михальчук Н.О., Примачок Л.Л. Психологічні принципи формування компенсаторних реакцій пацієнта у випадку проведення фізичної реабілітації хворих з ішемічним інсультом. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – 2019. – Том X: Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 33. – С. 103-117.
24. Михальчук Н.О., Примачок Л.Л. Психологічні особливості корекції психомоторних розладів у хворих із ішемічним інсультом. Психологія: реальність і перспективи: зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного ун-ту. – Вип. 12. – 2019. – С. 172–179.
25. Михальчук Н.О., Табачников С.І., Харченко Є.М., Осуховська О.С., Чепурна А.М., Салдень В.І. Освітня програма курсів інформації та стажування за темою «Первинна медична допомога в загальній практиці сімейної медицини пацієнтам, які вживають психоактивні речовини. Вісник невідкладної і відновної медицини. Т. 20, № 1, 2019. – С. 72–77.
26. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Pinchuk I., Kharchenko Ye., Chepurnaya A., Zdoryk I. Criteria for diagnostics and treatment of somatic patients who use psychoactive substances in the practice of family medicine. Архів психіатрії : Наук.-пр. журнал. Т. 25, № 1 (96) 2019. – С. 229–234. DOI: <https://doi.org/10.37822/2410-7484.2019.25.1.15-21>.

Додаткова

1. Михальчук Н.А., Ложкин Г.В., Носков В.И., Кальянов А.В., Ковальчук В.И., Гринь А.Р. Гендерная психология. Навчально-методичний посібник для студентів Вузу – Донецьк: ДПУ, 2004. – 144 с.
2. Mykhalchuk Nataliia, Onufriieva Liana Psycholinguistic features of representation of emotions by the concept of “Fear”. *Проблеми сучасної психології: Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*, 2020, 48, 206–227. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута». (Index Copernicus).
3. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е. Психосоматичні наслідки пандемії COVID-19 в Україні та світі. *Науково-інформаційний вісник Національної академії вищої освіти України*. – № 1-2 (110–111), 2020. – С. 86–98.
4. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З., Чала Ю.М. Когнітивна психологія. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Рівне : МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2018. – 108 с. Затверджено редакційно-видавничою радою МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука, протокол № 5 від 14.05.18 р.
5. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З., Чала Ю.М. Психосемантика свідомості. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Рівне : МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2018. – 148 с. Затверджено редакційно-видавничою радою МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука, протокол № 10 від 16.10.18 р.
6. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З., Івашкевич Е.Е. Основи соціально-психологічної реабілітації. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Рівне : МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2020. – 186 с.
7. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З., Івашкевич Е.Е. Фізична реабілітація в психіатрії. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Рівне : МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2020. – 214 с.
8. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е. Анкети визначення успішності професійної діяльності лікарів. Рівне: РДГУ. 76 с.

9. Всемирная организация здравоохранения. Глобальная стратегия сокращения вредного употребления алкоголя. – ВОЗ, 2010. – 48 с.
10. Документационный центр ВОЗ. Первичная медико-санитарная помощь сегодня актуальнее, чем когда-либо. Доклад о состоянии здравоохранения в мире, 2008 г. – Женева, 2008. – С.1-125.
11. Про затвердження Загальнодержавної програми «Здоров'я-2020: український вимір» / [Проект Закону України] / Електронний ресурс / Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20120316_1.html#2
12. Пінчук І. Я. Наркологія в Україні: зручне міфотворення та невблаганні цифри. – Національна програма охорони психічного здоров'я. Важливі кроки на шляху перетворення. – Київ. 2017. – С. 85-88.
13. Пінчук І. Я. Аналіз системи охорони психічного здоров'я країн – членів Європейського Союзу та України / І. Я. Пінчук, Н. М. Степанова, О. В. Колодежний, І. Ф. Здорик // Архів психіатрії. – 2016. – Т. 22, № 2 (85). – С. 28-39.
14. Сосін І. К., Чуєв Ю. Ф. Наркологія // Харків. – 2015. – С. 620
15. Сосин И. К. О наркологической ситуации в Украине / И. К. Сосин, Ю. Ф. Чуев // Український вісник психоневрології. – 2010. – Т. 18, вип. 3 (64). – С. 174.
16. Критерії надання профілактичної і лікувальної допомоги пацієнтам з психічними і поведінковими порушеннями внаслідок вживання психоактивних речовин в практиці сімейної медицини / І. Я. Пінчук, С. І. Табачников, Є. М. Харченко та ін.// Методичний посібник. – Київ, 2018. 38 с.
17. Метод комплексной оценки аддиктивного статуса индивида и популяции с помощью системы AUDIT-подобных тестов / И. В. Линский, А. И. Минко, А. Ф. Артемчук и др. // Вісник психіатрії та психофармакотерапії. – 2009. – № 2 (16). – С. 56-70.
18. Медико-социологические аспекты характеристики токсикоманий у лиц подросткового и молодого возраста / С.И. Табачников, Е.Н. Харченко, Г. А. Приб [и др.] // Архів психіатрії. – 2011. – Т. 17, № 3 (66). – С. 61–66.
19. International standards for the Treatment of Drug Use Disorders // Co-Editors : Andrew Thomas McLellan, PhD, Igor Koutsenok, MD, Vladimir Poznyak, MD, Gilberto Gerra, MD. – N.-Y, March, 2017. – 90 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- Про затвердження Загальнодержавної програми «Здоров'я-2020: український вимір» / [Проект Закону України] / Електронний ресурс / Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20120316_1.html#2
- Конвенція про права дитини // Права людини в Україні. Інформаційно-аналітичний бюлетень Українсько-Американського Бюро захисту прав людини : Вип. 18. – К., 1996–1997.
- Кірстен А., Роксейн К. “Освіта та культура демократії”. Переклад з англ. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2001. – 152 с. Всеукраїнський фонд „Крок за кроком”, 2001. – 72 с.
- “Стандартні правила щодо урівняння можливостей інвалідів: прийняті Генеральною Асамблеєю ООН на 48 сесії 20.12.1993р.(резолуція 48/96)”. – Львів : Т-во “Надія”, 1998р. – 132 с.
- Arabi, Y.M., Balkhy, H.H., Hayden, F.G., Bouchama, A., Luke, T., Baillie, J.K., Al-Omari, A., Hajeer, A.H., Senga, M., Denison, M.R., Nguyen-Van-Tam, J.S., Shindo, N., Bermingham, A., Chappell, J.D., Van Kerkhove, M.D. & Fowler, R.A. (2017). Middle East respiratory syndrome. *New England Journal of Medicine*, 376 (6): 584–94. Doi: 10.1056/NEJMSr1408795.

- Bai, Y., Yao, L., Wei, T., Tian, F., Jin, Dong-Yan, Chen, L. & Wang, M. (2020). Presumed Asymptomatic Carrier Transmission of COVID-19. *JAMA-Journal of the American Medical Association*, 323 (14): 1406–1407. DOI: 10.1001/jama.2020.2565.
- Chan, J.W.M., Ng, C.K. & Chan, Y.H. (2003). Short term outcome and risk factors for adverse clinical outcomes in adults with severe acute respiratory syndrome (SARS). *Thorax*, 58: 686–89.
- Chenguang, S., Zhaoqin, W., Fang, Z., Yang, Y., Jinxiu, Li, Jing, Y., Fuxiang, W., Delin, Li, Minghui, Y., Li, X., Jinli, W., Haixia, X., Yan, Y., Jiuxin, Qu., Ling, Q., Li, Ch., Zhixiang, Xu, Ling, P., Yanjie, Li, Haixia, Zh., Feng, Ch., Kun, H., Yujing, J., Dongjing, Liu, Zheng, Zh., Yingxia, Liu & Lei, Liu (2020). Treatment of 5 Critically Ill Patients With COVID-19 With Convalescent Plasma. *JAMA-Journal of the American Medical Association*, 323 (16): 1582–1589. DOI: 10.1001/jama.2020.4783.
- Chen, N., Zhou, M. & Dong, X. (2020). Epidemiological and clinical characteristics of 99 cases of 2019 novel coronavirus pneumonia in Wuhan, China: a descriptive study. *The Lancet*, 395: 507–13. DOI: 10/1016/S0140-6736(20)30211-7.
- Choi, K.W., Chau, T.N., Tsang, O., Tso, E., Chiu, M.C., Tong, W.L., Lee, Po O., Ng, Tak K., Wai, Fu Ng, Lee, Kam Ch., Lam, W., Yu, Wai Ch., Lai, Jak Y., Lai & Sik T. (2003). Outcomes and prognostic factors in 267 patients with severe acute respiratory syndrome in Hong Kong. *Ann Intern Med*, 139: 715–23. DOI: 10.7326/0003-4819-139-9-200311040-00005.
- de Wit, E., van Doremalen, N., Falzarano, D. & Munster, Vincent J. (2016). SARS and MERS: recent insights into emerging coronaviruses. *Nature reviews microbiology*, 14 (8): 523–534. DOI: 10.1038/nrmicro.2016.81.
- Edwards, F., Lee, H. & Esposito, M. (2019). Risk of being killed by police use of force in the United States by age, race-ethnicity, and sex. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 116 (34): 16793–16798. DOI: 10.1073/pnas.1821204116.
- Epstein, R., Blake, J.J. & González, T. (2017). Girlhood interrupted: the erasure of black girls' childhood. Washington, DC: Georgetown Law Center on Poverty and Inequality. URL: <https://www.law.georgetown.edu/poverty-inequality-center/wp-content/uploads/sites/14/2017/08/girlhood-interrupted.pdf.tab>.
- Gorbalenya, A.E., Baker, S.C. & Baric, R.S. (2020). Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus: the species and its viruses – a statement of the Coronavirus Study Group. *BioRxiv*. Published online Feb 11. DOI: 10.1101/2020.02.07.937862 (preprint).
- Hardeman, Rachel R., Medina, Eduardo M. & Kozhimannil, Katy B. (2016). Structural Racism and Supporting Black Lives – The Role of Health Professionals. *New England Journal of Medicine*, 375 (22): 2113–2115. DOI: 10.1056/NEJMp1609535.
- Hayden, F.G., Farrar, J. & Peiris, J.S. (2014). Towards improving clinical management of Middle East respiratory syndrome coronavirus infection. *Lancet Infect Dis.*, 14(7): 544–546. Doi: 10.1016/S1473-3099(14)70793-5.
- Holshue, Michelle L., DeBolt, C., Lindquist, S., Lofy, Kathy H., Wiesman, J., Bruce, H., Spitters, Ch., Ericson, K., Wilkerson, S. & Tural, A. (2020). First Case of 2019 Novel Coronavirus in the United States. *New England Journal of Medicine*, 382 (10): 929–936. DOI: 10.1056/NEJMoa2001191.
- Huang, C., Wang, Y. & Li, X. (2020). Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan, China. *The Lancet*, 395: 497–506.
- Kalil, A.C., Metersky, M.L. & Klompas, M. (2016). Management of adults with hospital-acquired and ventilator-associated pneumonia: 2016 clinical practice guidelines by the Infectious Diseases Society of America and the American Thoracic Society. *Clin Infect Dis*, 63: 61–111.
- Khwaja, A. (2012). KDIGO clinical practice guidelines for acute kidney injury. *Nephron Clin Pract*, 120: 179–84.

- Kimball, A., Hatfield, Kelly M., Arons, M., James, A., Taylor, J., Spicer, K., Bardossy, Ana C., Oakley, Lisa P., Tanwar, S. & Chisty, Z. (2020). Asymptomatic and Presymptomatic SARS-CoV-2 Infections in Residents of a Long-Term Care Skilled Nursing Facility – King County, Washington, March 2020. *MMWR-Morbidity and Mortality weekly report*, 69(13): 377–381. DOI: 10.15585/mmwr.mm6913e1.
- Lane, H. Clifford, Marston, Hilary D. & Fauci, Anthony S. (2016). Conducting clinical trials in outbreak settings: Points to consider. *Clinical trials*, 13 (1): 92–95. DOI: 10.1177/1740774515618198.
- Li, Q., Guan, X., Wu, P., Wang, X., Zhou, L., Tong, Y., Ren, R., Leung, Kathy S.M., Lau, Eric H.Y. & Wong, Jessica Y. (2020). Early Transmission Dynamics in Wuhan, China, of Novel Coronavirus-Infected Pneumonia. *New England Journal of Medicine*, 382 (13): 1199–1207. DOI: 10.1056/NEJMoa2001316.
- Liu, C., Yang, Y. & Gao, Y. (2020). Viral architecture of SARS-CoV-2 with post-fusion spike revealed by Cryo-EM. *BioRxiv*. Preprint posted online March 5, 2020. DOI: 10.1101/2020.03.02.972927.
- Mykhalchuk, N.O. & Ivashkevych, E.E. (2020). *Ankety vyznachennia uspishnosti profesiinoi diialnosti likariv [Questionnaires for determining the success of the professional activity of Doctors]*. Rivne: Rivne State University of the Humanities. 76 p. [in Ukrainian].
- National Health Commission of the People's Republic of China. Chinese management guideline for COVID-19 (version 6.0). Feb 19, 2020. URL: <http://www.nhc.gov.cn/yzygj/s7653p/202002/8334a8326dd94d329df351d7da8aefc2/files/b218cfeb1bc54639af227f922bf6b817.pdf> (accessed Feb 19, 2020; in Chinese).
- Phelan, A.L., Katz, R. & Gostin, L.O. (2020). The novel coronavirus originating in Wuhan, China: challenges for global health governance. *JAMA-Journal of the American Medical Association*. Published online Jan 30. DOI: 10.1001/jama.2020.1097.
- Ranieri, V.M., Rubenfeld, G.D. & Thompson, B.T. (2012). Acute respiratory distress syndrome: the Berlin Definition. *JAMA-Journal of the American Medical Association*, 307: 2526–33. Doi: 10.1001/jama.2012.5669.
- Villar, J., Blanco, J. & del Campo, R. (2015). Spanish Initiative for Epidemiology, Stratification & Therapies for ARDS (SIESTA) Network. Assessment of PaO₂/FiO₂ for stratification of patients with moderate and severe acute respiratory distress syndrome. *BMJ Open*, 5 (3). Doi: 10.1136/bmjopen-2014-006812.
- Wang, D., Hu, B. & Hu, C. (2020). Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus-infected pneumonia in Wuhan, China. *JAMA-Journal of the American Medical Association*. Published online Feb 7. DOI: 10.1001/jama.2020.1585.
- Wang, C., Li, W. & Drabek, D. (2020). A human monoclonal antibody blocking SARS-CoV-2 infection. *BioRxiv*. Preprint posted online March 12, 2020. DOI: 10.1101/2020.03.11.987958.
- Wu, X., Nethery, R.C., Sabath, B.M., Braun, D. & Dominici, F. (2020). Exposure to air pollution and COVID-19 mortality in the United States: a nationwide cross-sectional study. URL: <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.04.05.20054502v2.tab>.
- Wu, Z. & McGoogan, J.M. (2020). Characteristics of and important lessons from the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak in China: summary of a report of 72314 cases from the Chinese Center for Disease Control and Prevention. *JAMA-Journal of the American Medical Association*. Published online February 24, 2020. DOI: 10.1001/jama.2020.2648.
- Yang, Y., Yang, M. & Shen, C. (2020). Evaluating the accuracy of different respiratory specimens in the laboratory diagnosis and monitoring the viral shedding of 2019-nCoV infections. *MedRxiv*. Preprint posted online February 17, 2020. DOI: 10.1101/2020.02.11.20021493.

- Yang, X., Yu, Y. & Xu, J. (2020). Clinical course and outcomes of critically ill patients with SARS-CoV-2 pneumonia in Wuhan, China: a single-centered, retrospective, observational study. *Lancet Respir Med*. Published online Feb 24. URL: [https://doi.org/10.1016/S2213-2600\(20\)30079-5](https://doi.org/10.1016/S2213-2600(20)30079-5).
- Xu, Z., Shi, L., Wang, Y., Zhang, J., Huang, L., Zhang, C., Liu, S., Zhao, P., Liu, H., Zhu, L., Tai, Y., Bai, C., Gao, T., Song, J., Xia, P., Dong, J., Zhao, J. & Wang, F.S. (2020). Pathological findings of COVID-19 associated with acute respiratory distress syndrome. *Lancet Respir Med*. Published online Feb 18. Doi.org/10.1016/ S2213-2600(20)30076-X.
- Zou, L., Ruan, F., Huang, M., (2020). SARS-CoV-2 viral load in upper respiratory specimens of infected patients. *New England Journal of Medicine*, 382: 1177-1179. Published online March 19. DOI: 10.1056/NEJMc2001737.